

Skica za portret sugrađanina: Nijaz Omerović, akademski slikar

ATIF KUJUNDŽIĆ
.....

OPĆENITO

Nijaz Omerović, po obrazovanju jeste akademski slikar i profesor likovnog odgoja, ali je čovjek širega zamaha, zainteresiran za strip, film, poeziju, prozu, publicistiku, kulturni i politički angažman, čovjek s izraženom potrebom da se u pobrojanim i drugim opcijama iskaže, s jasnim osjećanjem kako ima što reći. U njegovom radu i rezultatima vidimo kako je riječ o čovjeku obrazovanom za umjetnost i pedagoški rad, ali uočavamo i kako je njegovo djelo angažirani odgovor na aktualna pitanja umjetnosti i suvremenog života općenito.

Riječ je o čovjeku koji baštini i zna minulo, a recipira i ima u vidu suvremena kretanja u umjetnosti – posebno slikarstvu, književnosti, kulturi i politici, sa kojima, svojim nemalim znanjem i evidentnom invencijom pokreće djelatni dijalog i kreativno odgovara na iskrsla pitanja.

Dakle, Nijaz Omerović nije tek *prolaznik*, ili *saputnik* značajnim suvremenima, on je uspješan i vrijedan suvremeni djelatnik u više oblasti pred očima svijeta. Njegove poduhva-

te snažno karakterizira postmodernistički uvjetovana i analitički pronicljivo i djelatno orijentirana svijest. Omerović se obrazovao i sazrijevao u vremenima kada su *moderna* i *postmoderna* kao stilske formacije u umjetnosti i životu uopće, artikulirane radom i djelom najznačajnijih umova, talenata i autoriteta koje pamti planeta Zemlja.

CRTAČ

Završivši na Akademiji likovnih umjetnosti u Sarajevu slikarstvo, Nijaz Omerović je, u pregnuću da se likovno izrazi, kao hobi, njegovao i strip u iznimno zahtjevnoj crtačkoj opciji i disciplini. Potom je, tokom cijeloga puta, uznastojao na crtački oblikovanom i figuralnom u osnovi svakog likovnog poduhvata. Kako je nosivi dio svake likovnosti crtež, Omerović je iznimno uspješan.

Nakon stripa, a kao odgovor njegovoga bića na suvremena društvena kretanja, nastale su nekolicke mape crteža perom i poetsko-grafička mapa koju je Omerović radio zajedno sa A. Kujundžićem, te brojni plakati.

PLAKAT

Posebnu pažnju zavrjeđuje uvid u obiman ciklus plakata koje je Omerović radio tokom rata 1992. – 1995. godine s rafinirano for-

muliranim domoljubnim i humanističkim zahtjevima i porukama. Njegovi plakati su realizirani kao djelomično obojeni crteži perom i emitirali su prema promatračima izuzetnu moralnu podršku i energiju potrebe aktualnog trenutka. Bili su to radovi, koji su u ratnim vremenima imali, uistinu, veliku važnost za opće raspoloženje građanstva i odbranu zemlje.

Naime, dio bitnog agresorovog nastupa bio je sadržan u kontinuiranoj medijskoj harangi, strašnom pogromu ideološkim floskulama i lažima svake vrste, te na taj način i sistematskom izoliranju agresiji izloženog prostora i življa. U takvoj situaciji i u odsustvu vanjske i unutarnje komunikacije sa svijetom, plakati Nijaza Omerovića, ali i općenito – plakati kao vid organiziranog nastupa radi formiranja i orijentiranja javnog mnijenja, imali su stvarnu i bitnu ulogu i tako, veliki značaj.

Naime, likovi i poruke sa Omerovićevih plakata odašilju pozitivnu energiju ljudi koji su sigurni u svoju misiju i koji su nedvosmisleno odani borbi za pravdu, a radi odbrane kućnoga praga, rodnoga kraja, naroda i domovine – spremni sve izdržati. Njegovi plakati rađeni s tom namjerom, interesantno, izbjegli su zamke banalizacije i pretjerivanja kojima je obilovala i koje su nameštale opskurna stvarnost i prijeteca, neizvjesna budućnost. Omerovićevi plakati donosili su smiraj i jačali samopouzdanje, snažili nepokolebljivost u odbrani Bosne i Hercegovine. Jednostavne poruke kao: *Mi smo u Armiji BiH, a ti? Rahmet šehidima* (triptih), *Visoravan šehida, Ja bih svjetlo zvao mrakom, Bijela džamija u srcu* itd., pokretale su ljude na razmišljanje u nivou arhetipskog u njihovome biću i dovodile do zdravih odluka osjećanja koja su međusobno prenosili.

MAPA CRTEŽA “GRAČANICA”,

1984.

Mapa crteža *Gračanica*, 1984. godine, štampana je kao seriografija u tiražu od 100 primjeraka. Riječ je o realističkim crtežima najznačajnijih objekata urbanog jezgra grada

Gračanica. Mapa okuplja i čuva izgled jednog broja objekata kojih već više nema. Crteži su realizirani tako da svojim sadržajem sačuvaju izgled poznatih fasada u nizu, da za uvijek čuvaju karakterističnu atmosferu koju upravo objekti urbane jezgre tvore kao ambijent *čaršije* i životnog svakodnevlja u dugom vremenu opstajanja.

Dakako, grad mijenja svoj izgled - i objekti, dominantno pripadajući secesiji, sada bivaju saobraženi u povijesno dugu tradiciju gradskog miljea, ali i gradnje u skućenim prostornim uvjetima, postavljajući tako unaprijed, sasvim određene i neumoljive zahtjeve prema projektantima i graditeljima.

Umjetnikovo biće se protivio toj vrsti *urbanog nasilja*, koje se u njegovoj vizuri transformira do instaliranja suvremenih likova, npr. grupe boraca Armije Bosne i Hercegovine, kao čuvara vječnosti postojanja i opstajanja onoga Grada koji ih je bitno odredio kao ljude.

MAPA CRTEŽA “HRONIKA O BOSNI”, 1995.

Mapa crteža *Hronika o Bosni*, nastala 1995. godine, donosi niz crtačkih listova u formatu A-1, na kvalitetnom papiru, s autorskim žigom. U rasponu od općepoznatih realističkih prizora bosanskih gradova, simbola i likova napadnutih ratnim događanjima u periodu 1992. – 1995. godine, ova mapa ovjekovječuje teško i mučno vrijeme borbe za opstanak zemlje i naroda, ali svojom suštinom zahvata u tragičnu povijest općenito i u različite periode herojske borbe bošnjačkog naroda i bosanskohercegovačkih patriota za opstanak bosanske države i njezine žive supstance.

Sa listova prosijavaju simboli minulih vremena u pamćenju bosanskih ljudi, to su znana lica i figure, objekti, bosanska šuma, čije krošnje tvore karakterističnu grafiju bosanskog krajolika, turbeta, mostovi, šadrvani, poprišta povijesnih događaja.

Hronika o Bosni je crtački sjajno ovaploćen usud zemlje i naroda. Kolažirajući likove, folklorističke elemente, etnografski bit-

ne odrednice života, arhitekture i krajolika, Omerović okuplja i crtački tvori *siže* znakovlja i povijesti, priče o Bošnjacima i Bosni i Hercegovini.

Mapa je tiskana u 100 primjeraka, a originalni crteži su izlagani 1994. godine u Zagrebu.

MAPA CRTEŽA "ATLANTIDA",

1996.

Mapa crteža *Atlantida*, realizirana 1996. godine, također je štampana kao seriografija u 100 primjeraka i formatu A-1, na finom papiru sa žigom. Tematsko i motivski je naslonjena na značajne objekte svjetskog arhitektonskog nasljeđa i urbanih prostora.

Trgovi, ulice, interijeri, ispražnjeni su od ljudi. U tijesnim uličicama, kao posijani, iskrivljeni i skloni padu – nišani. Kao umjetnička vizija, mapa crteža Nijaza Omerovića *Atlantida* je poražavajuća slika jednog važnog, ali po svemu - humanistički urušenog, a tako i konačno nestalog i uništenog svijeta, koji je bez šuhve, svoj kraj doživio odnosom prema ratu 1992. – 1995. godine u Bosni i Hercegovini.

Predosjećanje i slutnja kataklizmatičnih zbivanja u Bosni i Hercegovini su se, naime,

obistinili. U bosanskohercegovačkom čovjeku i umjetniku ubili su upravo taj, u dugom vremenu idealizirani svijet ljepote, kojemu se on kao humanističkom postignuću divio, na kojem se *uzvišenošću* napajao. Zato je taj svijet, nakon svega što se dogodilo, tako i, naočigled, u očima bosanskohercegovačkog čovjeka ostao bez svoga osnovnog smisla, tj. bez ljudskog sadržaja.

Ustvari, umjetnik je shvatio: taj svijet je ubijao Bosnu i sada je ostao bez Bosne upravo u recepciji umjetnika koji je i svoj ideal *humanističkog*, rado jačao *snagom* iz tog svijeta.

Mapa crteža *Atlantida* jedan je od najpotresnijih dokumenata umjetničke recepcije i dubokog uvida u stanje stvari duha i ljepote u svijetu nakon rata u BiH. Niko, pa ni taj veliki i fascinantni svijet, nema pravo skrštenih ruku gledati strašne fašističke egzekucije i zlodjela, a potom smatrati kako je sasvim isti, mada se suprotstavio i naoružavanju za odbranu.

POETSKO-GRAFIČKA MAPA

"PUT I KRUG", 1997.

Poetsko-grafička mapa *Put i Krug* – koju je Omerović priredio zajedno sa A. K. 1997. godine, pjesničkim tekstom i crtežom eks-

presivno rekapitulira minuli rat, bošnjački usud na primjeru Gračanice i obitelji iz kojih autori potječu.

Na /19/ devetnaest listova koji donose crteže i tekst, tiskana na *finom lajnen papiru* u /300/ tristotine primjeraka, autori s nemalom osobnom gorčinom iznose na vidjelo svoju viziju predenoga puta i postignuća. Ali, kao dragocjenost donose spoznaju: pa, uvijek je sve opstajalo na jednak način: samo snagom osobne i zajedničke žrtve! I tako, i u tom smislu, opstajalo je nedvosmisleno i čisto! A trenuci stradanja i žrtvova-

Nijaz Omerović

nja postajali su cijena i smisao katarze, koja će nas sve, u sljedećem krugu – učiniti još odlučnijim i efikasnijim.

Jer, nikakvo prenemaganje, nema smisla.

NIJAZ OMERVIĆ, SLIKAR

Vizuelizacija svijeta je osnovna i primarna spoznajna preokupacija čovječanstva, a slikara prije svih. U ovome trenutku vremena, možemo reći kako je to najsnažniji trend djelanja. Osobno, vizuelno oblikovati svijet i pojave radi svakodnevnne identifikacije, ma koliko bili lični u tom odnosu i doslovno znači: imati realnu spoznaju o svijetu.

Dobro je prisjetiti se u kojoj mjeri su pojedini ljudi bili dosljedni u svojoj namjeri da nam svijet približe kroz osobni vizir /optiku gledanja/ djelujući kao slikari, fotografi, arhitekti, dizajneri, snimatelji, redatelji, scenografi, grafičari, etc.

U osnovi svega što kao čovjek i akademski slikar Nijaz Omerović jeste, vidimo njegovo akademsko obrazovanje, lijepu likovnu kulturu i stvarnu obaviještenost o likovnoj sceni i suvremenim likovnim kretanjima u svijetu, a sve to naslonjeno na njegov snažan crtački dar – kao prvi impuls stvarne potrebe da se dalje i sljedstveno likovno oblikuje /vizuelizira/ svijet.

Rukovođen crtačkim darom kao elementarnim poticajem vizuelizacije i likovnog oblikovanja svijeta, a podstican i brojnim raspravama o smislu, mjestu i ulozi stripa početkom osamdesetih, Nijaz Omerović je odlučio svoj studij slikarstva na Akademiji likovnih umjetnosti u Sarajevu dovršiti tako što će *diplomirati strip* u najzahtjevnijoj opciji / varijanti koja strip predstavlja kao umjetničku crtačku disciplinu.

Slike Nijaza Omerovića duboko su utemeljene u povijest umjetnosti, crtački su snažne i nosive, koloristički odmjerene, oživljavaju renesansne i barokne teme i djela velikih likovnih umjetnika, pokušavaju i uspijevaju mostiti, učiniti stvarnom njihovu vezu sa našom sviješću i očima, vremenom i prostorom, s našom predstavom o ljepoti i životu.

Tako se raskriva i naša duga svekolika uvjetovanost utjecajima koje prenose djela,

kako bi sam autor rekao: od *Mula Mustafe Šefki Bašeskije do Koste Hermana, ali i Giorgionea, Raffaela, Rembranta, Wagnera, Franz Liszta...*, etc.

U novije vrijeme, slike Nijaza Omerovića su sasvim na tragu razvoja njegove osnovne zamisli saopćene u pomenutim mapama crteža. Riječ je o inventivnom *poigravanju* najznačajnijim postignućima umjetničkih djela, škola i pravaca u idejnom nivou koji je obezvrijeđen / potrošen njima samima upravo u vremenu i prostoru njihovoga predanog *obozavanja* kao vječnih i neprikosnovenih dometa i vrijednosti.

Portreti velikih i poznatih, tako dobro zamišljeni i ostvareni, na Omerovićevim slikama odjedanput su se našli nasuprot *ikonama* drugih medijskih mogućnosti – filma i popularnosti koju proizvodi, telefonskih aparata i slušalica, limenki *coca-cola*, tminom kozmičkog prostranstva zaplovila su arhitektonska zdanja, pretvarajući i dio tmice u odbljeske na mračnoj površini teške i duboke vode, ornamentika, kapiteli stubova, umjetnost, postaju puka dopuna i bijedan ukras sveopćem neznanju i bezizgledu u protjecanju vremena i čovjekovoj krhkosti. Leptirovi doljeću na oči, sugerirajući potrebu i smisao preobražaja odnosa, ali se *kotrljan* penje preko bogatog žaboa i uz vitak ženski vrat prema glavi i licu...

NIJAZ OMERVIĆ, PISAC

Još kao student, Nijaz Omerović je pokazivao poseban interes za poeziju, umjetničku prozu, film i strip. Ustvari, na Akademiji likovnih umjetnosti u Sarajevu diplomirao je strip, a umjetničku prozu objavljivao kao član Književnog kluba *Vidici* Gračanica. Bile su to, ponekad hermetične, ali u svakom slučaju vrlo zapažene kratke priče.

Omerovićeva naklonjenost proznom oblikovanju osobnog viđenja svijeta nastavila se paralelno s njegovim slikarskim radom. Životna iskustva i vizije su tražile svoje postvarenje u tekstu. Za razliku od brojnih autora prozaista zatočenika *moderne*, Nijaz Omerović se u književnosti našao postmodernistički oslobođen i okrenut oblikovanju rani-

je nedefiniranog, u jednakoj mjeri zatečenim – definiranim i sasvim novim.

“KNJIGA OD PRAHA I SNOVA”

***

Nijaz Omerović. Pripovijetke.
Bosanska riječ. Tuzla, 2005.

Postmodernistički strukturirane ličnosti i svijesti, Nijaz Omerović osjeća potrebu da se okuša u najrazličitijim vidovima iskazivanja radi definiranja svoga odnosa prema svijetu. Njegova postignuća u umjetničkoj prozi pokazuju kako njegovi razlozi imaju stvarno uporište u jednoj drugačijoj optici, recepciji i poetici gledanja svijeta, te primjereno i umjetničkog oblikovanja vizije. Riječ je o filozofiji koju definira potreba da se označi osobna pozicija u svijetu i prema svijetu.

Omerovićeve kratke priče slijede nedvosmislenu oslobođenost njegovoga duha i zamisli, one su rezultat drugačije unutarnje artikulacije i vizuelizacije svoje pojave i vanjskog svijeta kao miljea koji na čovjeka vrši nemilosrdne i složene utjecaje. Njihovo definiranje najbolje određuje upravo njegovo stalno nastojanje da se taj odnos shvati kao uzročnopoljsedična veza, uvjetovana svojom unutrašnjošću.

Omerovićeva priča čitatelja dovodi u nedoumicu o tome šta je u njoj stvarnosno, a šta fikcionalno, a čitatelj na taj način biva zarobljen i aktiviran. Upravo tako, Omerović uspostavlja mogućnost komuniciranja u novom prostoru estetskog bića i spoznaje autentičnih duhovnih obzora za sebe i svoga čitatelja kao imaginarnog sugovornika.

Nijaz Omerović je shvatio: ako stilsku formaciju moderne možemo shvatiti kao suvislo traganje za ljepotom u svim sferama života, tada ćemo pomisliti i kako je postmoderna nastojanje da se s modernom kao najmoćnijom stilskom formacijom u umjetnosti i životu raščisti i kao s djelomičnom, ali ipak – zabludom, e da bi se došlo do koliko-toliko realne slike svijeta. Postmoderna tada biva pregnuće koje otvara nove vidike, ulazi u strukturu i konstrukciju pojava i mogućnosti, dekonstruira i restrukturira, a zaustavlja se ispred nedefiniranog u čovjekovom po-

imanju radi pomjeranja granice razuma, vida i vještine.

Postmoderna ne podcjenjuje trivijalno, ali ne precjenjuje uzvišeno, ne banalizira estetsko, ali ne prezire ružno. Postmoderna biva zahvatom osvajanja nove realnosti, u šta se Nijaz Omerović hrabro otiskuje.

Osim umjetničke prozne forme, Nijaz Omerović se predstavlja i istinski, tj. problemski zainteresiranim za pisanje tekstova o umjetnosti. Zapažen je njegov tekst *Anatomija arhitekture ili lux in tenebris*, pisan za katalog Irfana Hoze povodom njegove *Izložbe grafika u Akademiji likovnih umjetnosti*, Sarajevo, 2002. godine, ali i njegovi tekstovi o *Slikarstvu kao historiji iluzija*, te o slikarskim dometima Ahmeta Hundura.

“ČEKAJUĆI MESIHA”

***

Publicistika. BZK BiH OD *Preporod*.
Gračanica, 2006.

Krećući od najrazličitijih i aktueliziranih teorija zavjere u oktroiranju novog svjetskog poretka, Nijaz Omerović se upušta u ispisiivanje vrlo zanimljive knjige koja je na tragu opstajanja tajnih organizacija i kontinuiteta

njihove uloge i utjecaja koji će donijeti svijet prema *njihovoj želji*.

Omerovićeva knjiga vrlo slobodno i pronicljivo dovodi u vezu organizacije i utjecaje, ideje kao njihove duhovne pokretače i ciljeve, te sredstva kojima ih njihovi nosioci nastoje pretvoriti u realitetete. Omerovićevi zaključci o tom paralelnom i stvarnom svijetu, iznimno su pronicljivi, a informacije dragocjene.

“ĐAVO, MIT I ISTINA”

***

Traktat o zlu. Istraživačka publicistika.

“Bemust”. Sarajevo, 2007.

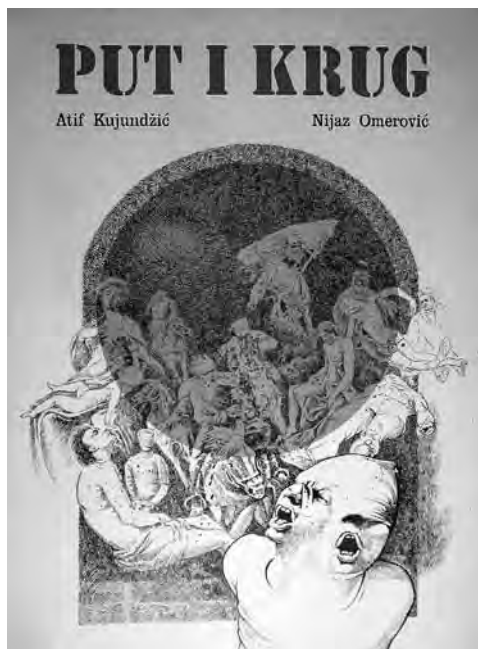
Najnovija knjiga Nijaza Omerovića, je *historijsko i teološko djelo koje govori o najvećem čovjekovom neprijatelju Sotoni – Iblisu, kroz cjelokupnu ljudsku povijest, od stvaranja prvog čovjeka Adema a. s. pa do danas. Govori o prvom grijehu, oholosti i o tome kako je Đavo prognan iz Dženneta na Zemlju. O njegovim prvim spletkama, zavođenju i utjecaju na ljude. Knjiga govori o genezi zla, pa joj je i podnaslov Traktat o zlu. Šta je zlo? Kako ga prepoznati, kako se od njega odbraniti? Drugi dio knjige govori o magiji kroz stoljeća, od Babilona do današnjih dana, o crnoj i bijeloj magiji, egipatskoj i jevrejskoj, prizivanju demona, inkviziciji, Faustu koji je potpisao pakt sa Đavolom itd.* – kaže o knjizi sam autor Omerović.

Očigledno, riječ je o produžetku traganja iz prethodne knjige.

FILM

Osim što voli film i prati filmsku produkciju, Nijaz Omerović se u nekoliko navrata osjetio potaknutim da posegne za filmskim sredstvom izražavanja i saopćavanja. Tako su, bazirani na tekstovima Miroslava Krleže i nobelovca Ive Andrića – nastali njegovi dokumentarno-esejistički filmovi *Bosna tamni vilajet ili Svjetlost u tmini* i *Traktat o zlu*. Filmovi su opetovano prikazivani na lokalnoj televiziji Gračanica i u Zagrebu 1994. godine, a potom i na TV TK i NTV HAYAT.

Omerovićev film *Po Bosni biseri*, dogodio se kao esejizirani odgovor na sinhronizirane pokušaje falsificiranja povijesti i prisvajanja bosanskih teritorija.

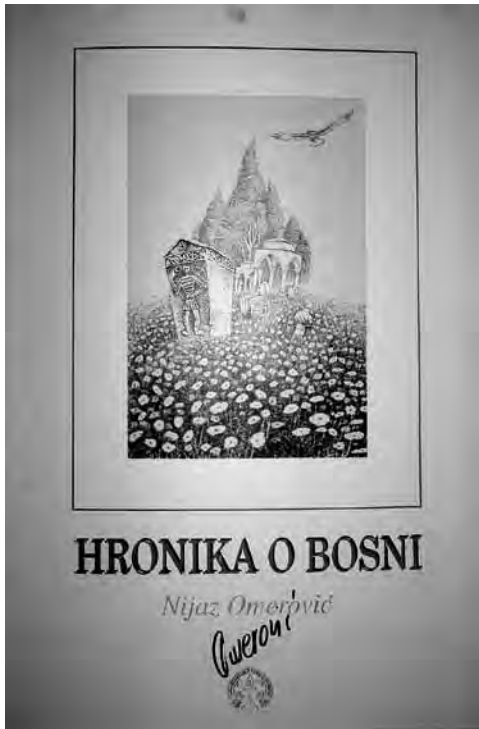
KULTURNI POSLENIK

***

Direktor
BOSANSKOG KULTURNOG
CENTRA
Gračanica

Kao kulturni djelatnik, Nijaz Omerović je šest godina vršio dužnost direktora *Bosanske kulturnog centra* Gračanica. Osim što je nekadašnji *Dom kulture* Gračanica u tom razdoblju dobio ime *Bosanski kulturni centar*, Omerović je bitno utjecao na profiliranje programa kuće, osposobljavanje kadrova za medije, uključivanje *Radija Gračanica* u europske šeme emitiranja i izmjene informacija.

Vrlo je značajnu ulogu odigrala Omerovićeva zainteresiranost za medije i film. Repertor znamenitog gračaničkog *Kina* imao je kontinuitet kao u najboljim mirnodopskim vremenima. U tom razdoblju filmska publika u Gračanici imala je priliku vidjeti i reprize programa svakog SFF. Radeći kao direktor *Bosanskog kulturnog centra* Gračanica, Omerović je inicirao i vodio izgradnju tzv. *treće faze Bosanskog kulturnog centra* Gračanica. U tom poduhvatu, Gračanica je dobila reprezentativan galerijsko-muzejski prostor.

NOVINARSKI I POLITIČKI ANGAŽMAN

Impresivno je, šta sve može uraditi i biti

jedna ista osoba, samo jedan čovjek. Nijaz Omerović je jedan od osnivača Stranke demokratske akcije i Patriotske lige Gračanica, početkom devedesetih. On je upravo izvrstan primjer, kako čovjek koji je svjestan suštine stvari i svoje uloge u društvu, može biti angažiran u različitim oblastima života i rada, dakako, ako je spreman sačuvati odmjeran odnos prema svakoj opciji i mogućnosti i, ne brkati stvari.

Primjer Nijaza Omerovića pokazuje kako političko angažiranje nije suprotstavljeno umjetnosti ili umjetnost njemu. Naime, to su dvije sasvim različite opcije koje samo mogu pokazati: da li je prava osoba koja se njima bavi. Potom, slikanje i kulturni angažman mogu biti komplementarni borbi za slobodu i odbranu domovine, jer je upravo ta borba najviše što može bilo koji čovjek učiniti sa svojim životom.

Itđ.

Omerović se, uz sve što je radio, vrlo uspješno okušao i predstavio kao novinar i autor brojnih, zapaženih, esejističkih i ironijski intoniranih tekstova, kolumni pa i eksplicite političkih tekstova, koje je poslije rata pisao i objavljivao u tjedniku *Ljiljan*, magazinu *Walter* i reviji *Saff*.